Congresspeech Sophie in 't Veld

Congresspeech Sophie in 't Veld, D66 congres 17 november

Gesproken tekst geldt.

Democraten,

Heeft U afgelopen zondag ook gekeken naar de eerste aflevering van Geert Mak's magistrale werk "In Europa"? In die eerste aflevering zegt hij: in de twintigste eeuw is voor het eerst in de geschiedenis de macht aan het *volk* . En hij stelt de vraag: hoe hebben we die macht gebruikt? Het antwoord stemt niet vrolijk: Hitler, Stalin, Mussolini, Franco, Milosevic. De Eerste en Tweede wereldoorlog, de holocaust, de goelag, de Balkanoorlogen.

Maar diezelfde 20e eeuw heeft ook de Europese Unie voortgebracht. Democratische leiders kwamen in de plaats van Hitler, Franco, Papadopoulos, Ceaucescu. Democratie en vrijheid hebben Europa gemaakt tot de allerbeste plek om te leven.

Er wordt me wel eens gezegd dat een begrip als "democratie" veel te abstract is, en dat vrijheid en vrede zo vanzelfsprekend zijn geworden, dat daarvoor echt niemand meer uit zijn luie stoel komt. Als je verwijst naar het belang van vrijheid en democratie, word je een beetje meewarig aangekeken als nostalgische naïeveling. Democratie en vrijheid zijn een beetje als ganzenborden en bakelieten telefoontoestellen.

Ik word daar boos van. Ik wordt bóós over de achteloosheid waarmee we omgaan met de democratie en de vrijheid die zo moeizaam zijn bevochten. Elke dag zien we de beelden van mensen die letterlijk hun leven geven voor democratie en vrijheid. Burma, Pakistan, Rusland, Iran. Voor die mensen is democratie helemáál niet abstract. Mensen die de dictatuur durfden te trotseren, die lijf en vrijheid waagden, die zitten vandaag de dag naast mij in de bankjes van het Europees Parlement. Dat is niet abstract, dat is tastbare democratie en vrijheid.

Waarom zeg ik dit allemaal? Omdat juist nu, in tijden van onzekerheid, de democratie wordt getest. In de huidige strijd tegen het terrorisme staan de democratie, de rechtsstaat en de mensenrechten onder druk. Dáárom gaat D66 de barricaden op voor de democratie en de vrijheid.

Op 13 december wordt het nieuwe EU Verdrag getekend, de opvolger van wijlen de Grondwet, die de EU klaar moest maken voor die 21e eeuw. Europa kan na zes jaar van constitutionele stagnatie eindelijk weer naar voren kijken. Maar de grote sprong vooruit die Europa nodig heeft is niet gemaakt.

Een heel aantal hervormingen zijn overeind gebleven, en daar is D66 heel tevreden mee. Wij hebben in 2005 uit volle overtuiging campagne gevoerd voor die hervormingen. Maar het Verdrag is te mager. D66 heeft méér ambitie voor Europa.

Veel goede dingen zijn gesneuveld in de strijd. Het grootste slachtoffer zijn de Grondrechten. Ironisch genoeg is het dank zij de PvdA (met de hete adem van de SP in hun nek), dat het Handvest van de Grondrechten er uit is gehaald. Daarmee wilde de PvdA een referendum ontlopen. Zo waren het uitgerekend de socialisten die ervoor zorgden dat de Grondrechten - waaronder werknemersrechten - verdwenen uit het Verdrag. De Grondrechten van de Europese burgers, opgeofferd aan vrees voor de mondige burger.

De Lidstaten - inclusief Nederland - gingen ermee akkoord dat het Verenigd Koninkrijk en Polen niet mee doen aan het Handvest ("opt out" heet dat). Dit is onaanvaardbaar. Alsof je een opt out zou kunnen nemen van waarden! Hiermee is bovendien een gevaarlijk precedent geschapen voor toekomstige Lidstaten.

De regeringsleiders hebben het politieke signaal gegeven dat de Grondrechten geen hoge prioriteit hebben.

Maar voor de mensen hebben die gemeenschappelijke waarden nu juist het hoogste belang. Gelijke rechten voor vrouwen, voor homo's. Het strijden tegen racisme en vreemdelingenhaat. Vrijheid van meningsuiting. Vrijheid van geweten. De Grondrechten vormen de kern van ons Europees burgerschap.

Tegenwoordig is het nieuwe toverwoord "interculturele dialoog". Dat is bedoeld om bevolkingsgroepen dichter tot elkaar te brengen. Maar in de praktijk betekent het meestal een dialoog tussen religieuze leiders, die nauwelijks representatief zijn voor hun achterban, laat staan voor de bevolking als geheel. Maar ze krijgen wel het monopolie op het formuleren van de morele waarden.

We moeten in de praktijk laten zien dat Europa er is voor de mensen en hun rechten. Plechtige woorden over gemeenschappelijke waarden zijn mooi, maar veel beter is het om burgers ook de middelen te geven om hun rechten voor de rechter af te dwingen. Daarom ben ik trots dat er op veel aandringen van het Europees Parlement eindelijk een brede wet komt die discriminatie op alle gronden verbiedt. Dat komt goed te pas tegen politici die homo's willen weren uit bepaalde beroepen. In Polen. Of in Nederland_.

Afgelopen week legde Minister Verhagen zijn mensenrechtenstrategie op tafel. Het is vast wel een mooi stuk proza, maar ik zie liever daden dan woorden.

D66 wil dat er nú verantwoording wordt afgelegd over de mensenrechtenschendingen door de CIA. Illegale uitleveringen, marteling en geheime gevangenissen: de Europese regeringen hebben ervan

geweten en soms zelfs actieve steun gegeven. Het Pact van Stilzwijgen moet worden doorbroken. Een democratie onderscheidt zich van een dictatuur door zelfreinigend vermogen. In een democratie kan de regering ter verantwoording worden geroepen, en de schuldigen worden gestraft. Minister Verhagen en zijn collega's kunnen die schandvlek vandáág nog aanpakken. Daar is geen regeringsnota voor nodig. Hooguit een *geweten* .

Minister Verhagen zegt dat je de mensenrechten heel goed via stille diplomatie kunt uitdragen. (Daarom heeft Balkenende hééél stil tegen Poetin gezegd dat hij de mensenrechten moet respecteren. Onhoorbaar eigenlijk).

Als het om mensenrechten gaat is stille diplomatie niet genoeg. Soms moet je ergens voor stáán. Luid en hoorbaar. Zonder compromis. D66 staat pal voor de mensenrechten.

Sommigen denken dat mensenrechten een formaliteit zijn, net is als met verkeersregels: als er geen politie in de buurt is kan je ongestraft door rood rijden. Maar als de Europese Unie het niet zo nauw neemt met de mensenrechten, verliezen we ons *moreel gezag* in de wereld.

In de afgelopen jaren hebben regeringen onder de vlag van terrorisme-bestrijding allerlei nieuwe, vèrgaande bevoegdheden voor zichzelf geschapen. Steeds meer mogelijkheden hebben ze om de burgers te controleren. Tegelijkertijd worden de mogelijkheden voor burgers om hun overheid te controleren steeds meer uitgehold. Met een beroep op staatsveiligheid onttrekt steeds meer beleid zich aan democratische controle en gerechtelijke toetsing.

De dreiging van terreur is echt. Juist daarom moeten we kritisch naar de maatregelen kijken. We willen echte veiligheid, geen schijnveiligheid. D66 in het Europees Parlement en in de Tweede Kamer roepen op tot een grondige evaluatie van de *resultaten* van het beleid. Want terrorisme-bestrijding is het enige beleidsterrein waar draconische maatregelen genomen kunnen worden zonder enige onderbouwing.

In een klimaat van angst voor terreur durfde niemand meer kritische vragen te stellen. Bang voor het verwijt "soft" te zijn tegen terrorisme, of naïef.

Maar wie is er nou naïef? Is het niet naïef om de PR praatjes over Guantanamo te slikken als zoete koek, zoals Hans van Baalen? Is het niet naïef om met alles wat we nu weten blind vertrouwen te hebben in het oordeel van Bush, Blair en hun medestanders? Is het niet naïef om te denken dat we de wereld veiliger maken door alle burgers te bespieden en te registreren?

Ik hoor vaak: "ach, is dat nou echt zo erg, als we een beetje privacy moeten inleveren voor onze veiligheid?". In deze tijd, waarin iedereen zijn hele hebben en houden op het internet zet, heeft "privacy" een heel andere betekenis heeft gekregen.

De overheid heeft toegang tot vrijwel elk detail van ons privé-leven. Onze activiteiten op het internet, Googlen, e-mailen, mobiele telefoon, credit cards, camera's en microfoons, ja zelfs de klantenkaart van de supermarkt geeft van iedereen een volledig profiel. Natuurlijk moet politie zulke informatie kunnen krijgen als ze gericht op zoek zijn naar een verdachte.

Maar tegenwoordig worden àlle burgers gescreend en worden ze als verdacht bestempeld als ze aan een profiel voldoen. Dat is omkering van de bewijslast. De persoonsgegevens worden bovendien gebruikt voor allerlei andere doeleinden: het screenen van sollicitanten, van aspirant-adoptieouders of van HIV patiënten. En vooral het in de smiezen houden van politieke activisten.

(Ik schijn zelf op een lijst te staan en probeer nu via de Amerikaanse wet openbaarheid van bestuur uit te vissen waarom. Ik houd U op de hoogte).

De Europese regeringen hebben, ongehinderd door lastige parlementaire controle, gaten geschoten in de privacybescherming. De ministers, bijeen in een knusse achterkamer, vinden rechtsbescherming voor burgers niet nodig. Ze geven wel politie- en justitie de vrije hand om onze meest gevoelige privé-gegevens uit te wisselen. Gelukkig brengt het nieuwe Verdrag dit nu onder toezicht van het Europees Parlement! (De SP noemt dat een superstaat. Wij noemen dat democratische controle).

Op 11 juni 2009 - zet de datum in Uw agenda! - worden de verkiezingen gehouden voor het Europees Parlement.

Dat is de eerste gelegenheid sinds het referendum van 2005 en sinds de Kamerverkiezingen van vorig jaar november, waarop de kiezer zich kan uitspreken.

Na het referendum buitelden de partijen over elkaar heen om te hengelen naar de 62% Nee stemmers. Staatssecretaris Timmermans was een van de mede-auteurs van de Grondwet, maar voordat de haan drie maal had gekraaid, had hij de Grondwet ontkend. Ook Groen Links slaat ineens laf een andere toon aan sinds het Nederlandse "Nee". Premier Balkenende was vóór de Grondwet, maar na het "Nee" bekeerde hij zich tot de holle frasen van de SP en Wilders over de dreigende "Superstaat".

D66 is de enige partij die zich consequent op Europa heeft gericht, vaak tegen de stroom in. D66 praat mensen niet naar de mond, we hoeven het niet iederéén naar de zin te maken.

Bij gebrek aan referendum over het nieuwe EU Verdrag gaan Marijnissen en Wilders ongetwijfeld al het ongenoegen mobiliseren. Maar er is in Nederland een grote groep mensen die zich niet meer thuis voelt bij het grenzeloze gefoeter op Europa. Mensen die met lede ogen zien hoe Nederland zich afkeert van Europa. Er zijn in Nederland heel veel mensen die worden gedreven door ambitie en lef, mensen die ècht Trots zijn op Nederland en graag zien dat Nederland weer een voortrekker wordt in Europa.

Voor die mensen is er D66.

Ja, de wereld verandert inderdáád, en af en toe is dat inderdaad beangstigend. Mensen voelen zich soms machteloos. De socialisten houden de mensen graag zwak en afhankelijk. De conservatieven houden het op autoritair leiderschap. De confessionele partijen zeggen dat God tegen alles beschermt. Maar echte liberalen maken mensen sterk en weerbaar. Geven ze de instrumenten om de uitdagingen aan te gaan.

Het huidige Kabinet heeft een hang naar de jaren vijftig. Naar toen de wereld nog overzichtelijk en veilig was. (nou ja, zo leek het in elk geval). D66 wil ook naar de jaren vijftig. Maar dan de jaren vijftig van de 21e eeuw!

Nationalisme biedt geen enkele oplossing voor de uitdaging van deze eeuw. Dat werkte in de 20e eeuw ook al niet, sla Geert Mak er maar op na. Ik hoop dat aan het einde van deze eeuw de kleinzoon van Geert Mak een rondreis maakt door Europa, en zegt: "Wat een fantastisch continent! De 21e eeuw maakte geen beste start, maar wat hebben ze er een succes van gemaakt!" De 21e eeuw was de eeuw waarin Europa in de hele wereld democratie en vrijheid heeft gebracht, waarin Europa kampioen duurzaamheid was, waarin het Europese model van economische voorspoed en solidariteit overal navolging heeft gevonden.

Voor zo'n Europa is D66 hard nodig. Met D66 wil ik me graag nog eens vijf jaar inzetten voor zo'n Europa.

Democraten, rol de mouwen op, de campagne begint nu!